

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru ratificarea Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptat la New York, la 18 decembrie 2002, semnat de România la 24 septembrie 2003

Secțiunea a 2- a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Tortura și actele de rele tratamente se situează între cele mai grave încălcări ale drepturilor omului întrucât sunt de natură a aduce atingere vieții, integrității fizice și psihice, demnității umane.

Comunitatea internațională acordă o atenție deosebită demersurilor pentru combaterea faptelor de acest gen iar instrumentele juridice elaborate sub egida organizațiilor internaționale preocupate de apărarea drepturilor omului constituie principalele repere în acest sens.

Prin Legea nr. 19/1990, România a aderat la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984 (*în continuare denumită „Convenția”*).

Totodată, România a recunoscut competența Comitetului împotriva torturii, de a primi și examina comunicări individuale sau statale privind încălcarea obligațiilor asumate prin Convenție.

În conformitate cu dispozițiile art. 2 și 16 din Convenție, fiecare Stat – Parte are obligația de a lua măsuri efective în vederea prevenirii actelor de tortură și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante. Se impune ca aceste măsuri să aibă în vedere protecția specială ce ar trebui acordată persoanelor private de libertate.

La 18 decembrie 2002, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante (*denumit în continuare „Protocolul”*) având ca obiectiv stabilirea unui sistem de vizite regulate la locurile de detenție, efectuate de către organisme independente, internaționale și interne.

Protocolul are caracter preventiv și a fost elaborat în considerarea riscurilor sporite ca persoanele private de libertate să fie supuse unor rele tratamente din partea autorităților în custodia cărora acestea se află, pornindu-se de la premisa că aceste riscuri sunt cu atât mai reduse cu cât transparența locurilor de detenție este mai mare.

Protocolul este structurat în șapte părți, astfel: Partea I – Principii generale - care prevede obiectivele, mecanismele care permit atingerea acestora și obligațiile generale ale Statelor; Partea a II-a și Partea a III-a

	care reglementează înființarea, organizarea, funcționarea și mandatul Subcomitetului de Prevenire a Torturii și a Pedepselor sau Tratatamentelor Inumane sau Degradante; Partea a IV-a – referitoare la mecanismele naționale de prevenire; Partea a V-a cuprinzând declarațiile admisibile din partea Statelor la momentul exprimării consimțământului de a deveni parte la acest instrument juridic internațional; Partea a VI-a – dispoziții financiare și Partea a VII-a prevederi finale. În cuprinsul său, Protocolul definește „<i>privarea de libertate</i>” ca fiind orice formă de detenție, incluzând închisoarea sau plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere/detenție pe care aceasta nu îl poate părăsi după voia sa și unde se află pe baza ordinului unei autorități judiciare, administrative sau de altă natură. Astfel „locurile de detenție” vizate de dispozițiile Protocolului sunt nu doar penitenciarele sau aresturile poliției ci și centrele de reținere, centrele pentru minori, centre ale forțelor de securitate, centrele de detenție pentru migranți și solicitanții de azil, zonele de tranzit din aeroporturi, precum și instituțiile medicale și psihiatrice. În scopul aplicării Protocolului este prevăzută, pe de o parte, crearea Subcomitetului de Prevenire a torturii și a pedepselor sau tratamentelor cu cruzime, inumane sau degradante (<i>denumit în continuare "Subcomitetul de Prevenire"</i>) care va funcționa în cadrul Comitetului împotriva torturii. Pe de altă parte, se prevede funcționarea, la nivel național, a unor organisme de vizitare a locurilor de detenție (<i>denumite în continuare „mecanisme naționale de prevenire”</i>) a căror menținere/înființare/desemnare revine fiecărui Stat –Parte. În prezent, România primește vizite la locurile de detenție din partea Comitetului european împotriva torturii (<i>în continuare „CPT”</i>), fiind parte la Convenția europeană împotriva torturii, ratificată prin Legea nr. 80/1994. Elementul de noutate pe care îl aduce Protocolul constă în dualitatea sistemului de prevenire, prin mecanisme internaționale dar și naționale, cu activitate interdependentă. Subcomitetului de Prevenire, având rol similar cu cel al CPT, realizează vizite periodice în Statele-Părți, urmând ca mecanismele naționale de prevenire să realizeze astfel de vizite în mod regulat. Constatările, concluziile și recomandările Subcomitetului de Prevenire sunt consemnate în rapoarte care pot fi publicate la cererea statului în cauză. Până în prezent Protocolul Opțional a fost ratificat de 34 de state și a intrat în vigoare la 22 iunie 2006. Ratificarea Protocolul Opțional este o prioritate, fiind un demers încurajat de toate organismele internaționale cu activitate în domeniul protecției drepturilor omului, cu deosebire Organizația Națiunilor Unite, Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa.
2. Schimbări preconizate	Instrumentul juridic nu aduce atingere altor obligații internaționale asumate de România.

3. Alte informații	-
---------------------------	---

Secțiunea a 3-a
Impactul socioeconomic al proiectului de act normativ

1. Impactul macroeconomic	Proiectul de act normativ nu are impact în acest domeniu.
2. Impactul asupra mediului de afaceri	Proiectul de act normativ nu are impact în acest domeniu.
3. Impactul social	Proiectul de act normativ permite realizarea unui control sporit din partea societății cu privire la respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate.
4. Impactul asupra mediului	Proiectul de act normativ nu are impact în acest domeniu.
5. Alte informații	-

Secțiunea a 4-a
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: (i) impozit pe profit (ii) impozit pe venit b) bugete locale: (i) impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: (i) contribuții de asigurări	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii b) bugete locale: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: (i) cheltuieli de personal (ii) bunuri și servicii	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect. Demersurile ulterioare pentru punerea în aplicare a Protocolului, constând în asigurarea funcționării mecanismelor naționale de prevenire, vor avea în vedere alocarea de fonduri bugetare, în raport de soluția care va fi adoptată: extinderea competențelor unor instituții deja existente sau crearea de noi organisme cu acest scop.

INDICATORI	Mii lei					
	2008	2009	2010	2011	2012	Media pe 5 ani
3. Impact financiar, plus/minus, din care:						
a) buget de stat						
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.					
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.					
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.					
7. Alte informații	-					

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Proiecte de acte normative suplimentare	În conformitate cu art. 3 din Protocolul, punerea în aplicare a acestuia este condiționată de existența unuia sau a mai multor organisme interne de vizitare pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, denumite „<i>mecanisme naționale de prevenire</i>”. Potrivit art.17 al Protocolului, <i>mecanismele naționale de prevenire</i> trebuie să aibă un statut care să le asigure independența. Prin urmare, nu ar fi oportună stabilirea vreunei relații funcționale între aceste organisme și structurile Guvernului. În această situație, apreciem că pot fi avute în vedere cel puțin două posibilități, și anume: 1.Extinderea atribuțiilor instituției Avocatului Poporului pentru a i se atribui competența de a efectua vizite la locurile de detenție, în conformitate cu prevederile Protocolului, și, implicit, lărgirea schemei funcționale astfel încât aceasta să permită asimilarea unor specialiști cu experiență relevantă pentru domeniul de aplicare a Protocolului. Adoptarea acestei variante ar presupune amendarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului întrucât, raportat la prevederile actuale, Avocatul Poporului nu are atribuții de efectuare a vizitelor sistematice și
---	--

	neanunțate la locurile de detenție. Este de remarcat faptul că majoritatea statelor care au ratificat Protocolul și au desemnat mecanismele naționale de prevenire au optat pentru a conferi acest rol Avocatului Poporului. În acest sens amintim exemplul următoarelor țări europene: Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Luxemburg, Republica Moldova, Republica Muntenegru, Polonia, Serbia, Spania, Suedia. 2. Crearea unui organism nou al cărui statut să fie asemănător celui al Avocatului Poporului în ceea ce privește garanțiile de independență ale funcționării sale. Aceasta presupune adoptarea unei legi noi de organizare și funcționare a unei structuri distincte. În acest mod ar putea fi creat un organism colegial independent, cu activitate permanentă, desemnat de Parlament și mandatat de acesta să viziteze inopinat și în mod sistematic locurile de detenție. Acest organism ar urma să aibă personalitate juridică, un corp tehnic propriu și buget propriu. Legea de organizare ar urma să definească criteriile de eligibilitate pentru membrii săi (de ex. juriști, medici, psihologi) precum și garanțiile referitoare la independența acestora. Ambele variante privind crearea mecanismului (sau a mecanismelor) naționale de prevenire, precum și orice altă variantă de punere în aplicare a Protocolului implică adoptarea unor măsuri legislative.
2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
4. Evaluarea conformității:	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente	Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
6. Alte informații	-

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu	Nu este cazul.
--	----------------

organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate	
2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ	Nu este cazul.
3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative	Nu este cazul.
4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente	Nu este cazul.
5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi	Consiliul Legislativ a avizat favorabil proiectul de lege, prin avizul nr.1082/16.09.2008. Proiectul de act normativ nu necesită aviz de la Consiliul Suprem de Apărare a Țării, consiliul Economic și Social, Consiliul Concurenței, Curtea de Conturi.
6. Alte informații	-

Secțiunea a 7-a
Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea
proiectului de act normativ

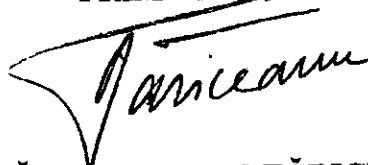
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ	Nu este cazul.
2. Informarea societății civile cu privire la eventulul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice	Proiectul de act normativ nu are un astfel de impact.
3. Alte informații	-

Secțiunea a 8-a
Măsurile de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente	În conformitate cu art. 24 din Protocolul Opțional, la momentul ratificării, Statele pot formula o declarație prin care amână punerea în aplicare a obligațiilor lor, fie a celor cuprinse în partea III (referitoare la Subcomitetul de Prevenire) fie a celor cuprinse în partea a IV-a (referitoare la mecanismele naționale de prevenire). Având în vedere că adoptarea măsurilor cu caracter legislativ cu scopul înființării mecanismelor naționale de prevenire presupun o durată mai mare de timp, pentru a urgenta ratificarea de către România a Protocolului, opinăm pentru elaborarea proiectului legii de ratificare în varianta includerii unei declarații privind amânarea aplicării Părții a IV-a. Conform art. 24 alin. 2 din Protocol, amânarea operează pentru o perioadă de cel mult trei ani, ceea ce va permite realizarea modificărilor legislative interne pentru crearea și punerea în funcțiune a mecanismelor naționale de prevenire.
2. Alte informații	-

Față de cele prezentate, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care, în conformitate cu prevederile Legii nr. 590/2003 privind tratatele, vă rugăm să-l aprobați.

PRIM – MINISTRU

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tăriceanu', written over a horizontal line.

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU